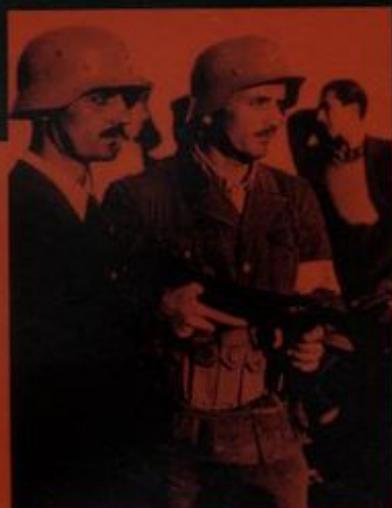

ΙΑΣΟΝΑΣ ΧΑΝΔΡΙΝΟΣ

Το τιμωρό χέρι του λαού

Η δράση
του ΕΛΑΣ και της ΟΠΛΑ
στην κατεχόμενη πρωτεύουσα
1942-1944

β' έκδοση συμπληρωμένη

ΘΕΜΕΛΙΟ

Γεννημένος το '84 ο συγγραφέας. Το '06, αποφοίτησε από το τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και το βιβλίο

του: «Το τιμωρό χέρι του λαού» είναι βασισμένο στην διπλωματική του εργασία. Ταυτόχρονα βραβεύτηκε από το ίδρυμα Βασιλικής και Όλγας Σταυροπούλου το '11. Ένα χρόνο αργότερα, κυκλοφόρησε και δεύτερη έκδοση, συμπληρωμένη.

Πέρα από τον τίτλο, το θέμα του, ορίζεται με λίγες λέξεις στο εξώφυλλο. «Η δράση του ΕΛΑΣ και της ΟΠΛΑ, στην κατεχόμενη πρωτεύουσα 1942 – 1944».

Μια πρώτη διαπίστωση που έρχεται από τις πολύ πρώτες σελίδες και μένει σταθερή αν όχι διογκούμενη, μέχρι τελευταίας παραγράφου, είναι ότι ο Ι.Χ. εργάστηκε. Δούλεψε, κόπιασε και το αποτέλεσμα τον δικαιώνει. Το πόνημά του είναι γεμάτο από στοιχεία, που έχει διασταυρώσει και τα παραθέτει, προσφέροντας στον αναγνώστη μια δομημένη και επιστημονική προσέγγιση, χωρίς να χάνει την ανθρώπινη πλευρά.

Μια άλλη επιτυχία που πρέπει να πιστωθεί, είναι ότι καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αναγνωστών. Από πολύ ενημερωμένους και διαβασμένους, έως εκείνους που κάνουν τα πρώτα τους βήματα στη συγκεκριμένη ιστορική καμπή, αρκεί να είναι εκπαιδευμένοι ως αναγνώστες.

Η στοιχειοθετημένη αφήγηση του Ι.Χ. μας οδηγεί, κατόπιν εορτής βέβαια, σε δύο συμπεράσματα. Κατ' αρχήν ότι σε εκείνη την Αθήνα της Κατοχής «μια νεαρή πόλη 1.100.000 κατοίκων με τεράστιες ανισομερείς, ετερόκλητες πληθυσμιακές, κοινωνικές και πολιτισμικές πραγματικότητες και μεγάλες ταξικές διαφορές», όπως επισημαίνει ο συγγραφέας, και ειδικά σε κάποιες συνοικίες της, ήταν δύσκολο να μείνεις ουδέτερος.

Να μην συνταχθείς δηλαδή, με την πλευρά του Ε.Α.Μ., μα και να παραμείνεις μακριά από τους συνεργάτες του κατακτητή. Κι όσο πλησίαζε η απελευθέρωση αυτή η πόλωση γινόταν οξύτερη.

Και ακολούθως, μετά από αυτή την τρίχρονη εξάντληση της πείνας, της κορύφωσης των αντιθέσεων και τον κύκλο του αίματος που είχε μεσολαβήσει, ήταν ακόμα πιο δύσκολο να αποτραπεί, ότι ακολούθησε.

Τα ρήγματα ήταν τόσο βαθιά, το μίσος τόσο έντονο, που αν δεν γινόταν κάτι στα όρια του μαγικού, ο Δεκέμβρης ως ανεξέλεγκτο πια ξέσπασμα της αντιπαλότητας ήταν βέβαιος. Όπερ και εγένετο.

Το αντικείμενο της εργασίας του Χανδρινού, εστιάζεται στη δημιουργία και δραστηριότητα της Ο.Π.Λ.Α. (Οργάνωση περιφρούρησης λαϊκού αγώνα). Το κείμενο, μας βάζει στο πνεύμα της εποχής, ο αναγνώστης μπορεί να αντιληφθεί, πως και γιατί γεννήθηκε η οργάνωση, που όπως τα περισσότερα αν όχι όλα τα παρόμοια σχήματα αποτελούν μια ιστορική αναγκαιότητα, μια αναμενόμενη αντίδραση. Επίσης κάθε άλλο παρά τυχαίο είναι και το χρονικό σημείο (Φθινόπωρο του '43), της εμφάνισής της.

Ακολουθεί την πορεία της, μέσα από τον τρόπο που λειτουργούσαν οι δυνάμεις Κατοχής με τους Έλληνες συνεργάτες τους (Χωροφυλακή, ειδική Ασφάλεια, Τάγματα Ευζώνων) και τις κινήσεις των εαμικών δυνάμεων. Παραθέτει στοιχεία, διασταυρώνει πληροφορίες και σχεδόν σε κάθε σελίδα υπάρχει πλήθος υποσημειώσεων που πλουτίζει και ενισχύει το κείμενο.

Μόλις παρουσιάζει, στο δεύτερο μέρος την ανατομία των αντιπάλων, περνάει στο τρίτο, όπου μας εισαγάγει στο ζοφερό κόσμο της τυφλής βίας και της ανελέητης εκδικητικότητας. Εκεί μας εκθέτει τις τακτικές των αντιπάλων, τις περιγραφές των μαχών, τις απώλειες (πολλές από αυτές αναφέρονται επωνύμως), και μας βάζει στο κλίμα της ολοένα και πιο κλιμακούμενης βίας.

Αδέλφια που βρεθήκαν σε αντίπαλα στρατόπεδα, συμμαθητές που τους χώρισαν οι αντιλήψεις τους, μα και η αντοχή τους στην πείνα. Η παρέμβαση της ΟΠΛΑ ξεκινούσε με προειδοποιήσεις σε γνωστούς, σε πρώην συμμαθητές, σε γείτονες που ξεκινούσαν οποιαδήποτε συνεργασία με τις Γερμανικές δυνάμεις Κατοχής, ή κατατάσσονταν στα τάγματα ευζώνων. Αν δεν διαπιστωνόταν συνετισμός, συνεχίζοταν με παρακολούθηση για τον τρόπο που ενεργούσαν στα μπλόκα. Αν διαπιστωνόταν ενοχή, η εκτέλεση ήταν βέβαιη. Συχνά, πάνω στο πτώμα άφηναν και μπιλιετάκι. Για να μην υπάρξει αμφιβολία ποιός και γιατί έκανε την κίνηση.

Εκεί ακριβώς κορυφωνόταν το δράμα. Στα αλλεπάλληλα μπλόκα του κατακτητή που γίνονταν με τις πληροφορίες και την συνδρομή των Ελλήνων συνεργατών. Οι αθρόες εκτελέσεις αντιστασιακών οι κατά συρροή συλλήψεις που σπάνια είχαν ευτυχές τέλος, καθότι ήταν οι ανθρώπινες δεξαμενές των Γερμανών που είτε θα στέλνονταν σε στρατόπεδα εργασίας - εξόντωσης, είτε θα αποτελούσαν τα θύματα εκτελέσεων για τις μελλούμενες αντιστασιακές πράξεις ήταν η τακτική για να γονατίσει κάθε αντίσταση.

Και οι φιγούρες με τις κουκούλες που περιδιάβαιναν ανάμεσα στους συγκεντρωμένους των μπλόκων μοιράζοντας θανατικές ποινές ήταν ο πρωταρχικός μισητός στόχος. Ήταν αδύνατον να μείνει αναπάντητο. Ο εμφύλιος είχε γεννηθεί. Η αντίδραση της οργάνωσης

ΟΠΛΑ σε αυτό το όργιο βίας, ήταν περισσότερη βία, στοχευμένη ακόμα και σε συγγενείς των συνεργατών των κατακτητών. Χρονικά, το θέρος του '44, ήταν η σκληρότερη περίοδος. Η ανοικτή πια συνεργασία των Ελλήνων με τις Γερμανικές δυνάμεις Κατοχής, είχε αφήσει τα μίση ανεξέλεγκτα και η Αθήνα ζούσε μια άνευ προηγουμένη σύγκρουση, με εξαιρετικά περιορισμένα πια τα επίπεδα συνεννόησης.

Κι όπως καταθέτει ο συγγραφέας, ήταν «ένας πόλεμος που έμοιαζε ολοένα και περισσότερο με ξεκαθάρισμα λογαριασμών»

Όλα αυτά, περιγράφονται, επακριβώς, γλαφυρά και με αίσθηση ευθύνης, στοιχεία που κάνουν την προσπάθεια του συγγραφέα πολύτιμη αφήνοντας τον αναγνώστη απόλυτα ικανοποιημένο.